

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1923.

Första kammaren.

Nr 45.

Onsdagen den 6 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m.

Justerades protokollen för den 30 och den 31 nästlidne maj.

Anmälles och godkändes riksdagens kanslis förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 230, angående utredning om statens övertagande av de utav landsingen upprättade småskoleseminarierna; och

nr 312, angående utseende av en ledamot och åtta suppleanter i utrikesnämnden.

Anmälles och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 284, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av §§ 1 och 5 i förordningen den 2 juni 1911 angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande;

nr 286, i anledning av Kungl. Maj:ts under sjunde huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning angående tullverkets utgiftsstaten m. m.;

nr 287, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till underhåll av särskild polis för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker m. m.;

nr 295, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anvisande av anslag för vissa arbeten för telegrafverkets samt statens järnvägars och statens vattenfallsverks räkning för bekämpande av arbetslösheten;

nr 296, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående avsättning för budgetåret 1923—1924 till statsverkets fond av rusdrycksmedel; samt

nr 319, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lån till svenska stenkolsaktiebolaget Spetsbergen.

Anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 322, till Konungen i anledning av vissa framställningar rörande elfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensions- och in- dragningsstaterna.

Anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

nr 73, angående förslag till lag om ändrad lydelse av 8 kap. 3 § rättegångsbalken;

nr 74, angående anslag för beredande av lokaler åt en hovrätt över Norrland,

nr 75, angående ändringar i lagen om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfälliga ägor och rättigheter,

nr 76, med förslag till lag om sparbanker m. m.;

nr 77, angående förslag till lag om ändrad lydelse av 18 § i lagen om fattigvården den 14 juni 1918;

nr 78, rörande förslag till lag om ändrad lydelse av 9 § i lagen den 2 juli 1915 angående anskaffande av hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot (hästutskrivningslag);

nr 79, rörande ändrad lydelse av § 12 i lagen den 31 maj 1889 angående dövstumundervisningen;

nr 80, angående ändring i lagen om skyddskoppypmpning;

nr 81, rörande förslag till lag angående fortsatt tillämpning av lagen den 24 oktober 1919 om arbetstiden å svenska fartyg;

nr 82, angående förslag till lag om straff för olovlig varuinförsel m. m.;

nr 83, angående förslag till förordning om motorfordon m. m.;

nr 84, angående underlättande i vissa fall av avsöndring utav mark från ecklesiastikt löneboställe till tomt;

nr 85, angående förslag till brandstadga;

nr 86, angående åtskilliga på grund av § 89 regeringsformen väckta frågor;

nr 87, rörande viss ändring i 5 § av förordningen den 19 november 1920 angående särskilda grunder för utgörande av 1921—1924 års allmänna kommunalutskylder m. m.;

nr 88, angående förslag till lag om ändrad lydelse av 26 kap. 7 § samt 27 kap. 4 § rättegångsbalken m. m.;

nr 89, angående ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften;

nr 90, rörande ändrad lydelse av 83 § 2 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker;

nr 91, angående ändrad lydelse av §§ 7 och 8 samt § 9 mom. 3 och 5 i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet;

nr 92, angående utskänkning i riksdagsrestaurangens matsal av vin och öl;

nr 93, angående val av fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret ävensom suppleanter för dessa;

nr 94, angående val av två kommitterade för tryckfrihetens vård;

nr 95, angående val av en ledamot och en suppleant i styrelsen över riksdagsbiblioteket;

nr 96, angående ändrad lydelse av 23 § i lagen den 12 maj 1897 för Sveriges riksbank;

nr 97, rörande vissa ändringar i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning;

nr 98, angående förslag till skogsvårdslag och till lag angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar;

nr 99, angående förslag till lag om ändrad lydelse av § 5 i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada av annans hemdjur samt om stängselskyldighet;

nr 100, rörande förordning angående skogsvårdsstyrelser;

nr 101, angående förslag till förordning om ändrad lydelse av 4 och 5 §§ i förordningen den 11 oktober 1912 om skogsvårdsavgift;

nr 102, angående ändrad lydelse av 46 § i lagen den 11 oktober 1912 om skogsaccis och om virkestaxering;

nr 103, rörande förslag till lag angående skyddsskogar;

nr 104, om ändrad lydelse av 31 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet;

nr 105, rörande ändringar i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet; samt

nr 106, angående avskaffande av mantalspenningarna, allmänna sjukvårdsavgiften och folkskoleavgiften.

Anmälades och bordlades statsutskottets memorial nr 137, angående statsregleringen för budgetåret 1923—1924.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 8,05 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Torsdagen den 7 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 1 och den 2 innevarande månad.

Anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 11 B, angående regleringen för budgetåret 1923—1924 av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna; och

nr 310, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under elfte huvudtiteln gjorda framställning rörande anslag till allmänna indragningsstaten.

Föredrogs och företogs punktvis till avgörande statsutskottets memorial nr 137, angående statsregleringen för budgetåret 1923—1924.

Punkterna 1—12.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkterna 13 och 14.

Lades till handlingarna.

Punkten 15.

Utskottets hemställan bifölls.

Anmäldes och bordlades bankoutskottets memorial nr 74, med förslag till nytt reglemente för riksgäldskontoret.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11,08 f. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Fredagen den 8 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Vid föredragning av bankoutskottets memorial nr 74, med förslag till nytt reglemente för riksgäldskontoret, bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Anmälles bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser:

nr 320, till Konungen med reglemente för riksgäldskontoret; och
nr 321, till fullmäktige i riksgäldskontoret med reglemente för
riksgäldskontoret.

Skrivelseförslagen godkändes under förutsättning att vad utskottet
hemställt i sitt memorial nr 74 bifölles även av andra kammaren.

Anmälles och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skri-
velser till Konungen:

nr 323, angående statsregleringen för budgetåret 1923—1924; och
nr 324, med överlämnande av riksstat för budgetåret 1923—1924.

Tillkännagavs att Kungl. Maj: t låtit genom offentligt anslag bjuda
och kalla riksdagens samtliga ledamöter att lördagen den 9 innevarande
juni kl. 11 f. m. infinna sig uti slottskapellet samt, efter förrättad guds-
tjänst, begiva sig till rikssalen för att, enligt 36 § riksdagsordningen,
av Kungl. Maj: t hemförlovas.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens
sammanträde avslutades kl. 3,03 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Lördagen den 9 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 10,30 f. m.

Justerades protokollet för den 4 innevarande månad.

Anmälles och godkändes riksdagens kanslis förslag till paragrafer
i riksdagsbeslutet:

nr 107, angående statsregleringen;

nr 108, angående utseende av en ledamot och åtta suppleanter i ut-
rikesnämnden;

nr 109, rörande beräkning av bevilningarna för budgetåret 1923
—1924, m. m.;

- nr 110, angående överlämnande av reglemente för riksgäldskontoret;
- nr 111, angående dispositionen av besparingarna å huvudtitlarna;
- nr 112, angående utbetalning av de riksdags- och revisionskostnader, som utgå enligt riksstaten och riksgäldskontorets reglemente;
- nr 113, angående bestridande av på riksdagens beslut grundade riksdagskostnader samt sådana av riksdag föranledda utgifter, som av Kungl. Maj:ts förskottsvis anvisats till utbetalning å statskontoret;
- nr 114, angående sättet för betalning å statsskulden m. m.;
- nr 115, angående av riksdagen beslutade anslag, som utgå av låne-medel;
- nr 116, angående sättet för gäldandet av å riksgäldskontoret anvisade utgifter av lånemedel; samt
- nr 117, i avseende å statsregleringen och rörande med statsverket gemenskap ägande ämnen.
-

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren nu, kl. 10,35 f. m., att ajournera sina förhandlingar till kl. 10,45 f. m.

Till åtlydnad av Kungl. Maj:ts kallelse avgingo herr talmannen samt kammarens ledamöter kl. 10,45 f. m. till slottskapellet, där riksdagspredikan hölls av t. f. kyrkoherden i Saltsjöbadens församling C. B. Börjeson.

Efter gudstjänstens slut begav sig kammaren till rikssalen, där jämväl andra kammaren infann sig. Sedan herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet Ekeberg uppläst Kungl. Maj:ts förordnande för hans excellens herr ministern för utrikes ärendena Hederstierna att å Kungl. Maj:ts vägnar avsluta riksdagen samt talmännen var för sig framfört kamrarnas undersåtliga välönskningar och riksdagsbeslutet blivit av herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet uppläst, förklarade hans excellens herr ministern för utrikes ärendena i enlighet med det honom lämnade uppdraget 1923 års lagtima riksdag vara avslutad.

Efter det första kammarens ledamöter återkommit till samlingsrummet och där intagit sina platser, framträdde greve **Hamilton** till talmansbordet och yttrade: Mina herrar! Obestriddligen har den nyss avslutade riksdagen varit mindre besvärlig än sina närmaste föregångare, men detta oaktat har den räckt lika länge som fjolårets. Det sista arbetsplenium vid 1922 års riksdag ägde rum den 2 juni; sista

arbetsplenium vid 1923 års riksdag ägde också rum den 2 juni. 1922 års riksdag avslutades den 10 juni; denna riksdag avslutas den 9 juni.

Tämligen säkert är emellertid, att detta års riksdag nog kanske skulle kunnat avslutas någon vecka tidigare, om icke en och annan hake kommit emellan, såsom ministerkrisen och den lockande Göteborgsresan. Men jag tror dock, att det vore ganska oförsiktigt, om man på grund härav skulle draga den slutsatsen, att för framtiden under normala förhållanden riksdagen bör kunna vara avslutad med maj månads utgång. Man måste alltid taga till en marginal för oförutsedda händelser, som, enligt vad erfarenheten visat, nästan alltid måste tagas i anspråk.

Emellertid är riksdagen nu slut. Jag tillönskar Eder alla en välbefärlig vila efter Edert ansvarsfulla och ansträngande arbete. Visserligen vet jag, att för många av Eder denna vila kanske icke blir så lång, ty en riksdagsman nu för tiden har så många andra offentliga uppdrag, som taga hans tid och arbete i anspråk, även när riksdagen icke är samlad.

Jag tillåter mig dock uttala den förhoppningen, att sommarsolen — om vi nu få någon sådan i år — måtte hinna stråla tillräckligt över Eder i Edra hem, så att Ni måtte få en känning av, att Ni äro icke blott politici utan även människor och familjemedlemmar, vilket för övrigt nog även det har sin betydelse för politiken.

För min del ber jag blott att ännu en gång, som så många gånger förut, hjärtligt få tacka för allt det förtroende och all den vänskap, som kommit mig till del. Jag kan utan överdrift säga, att denna vänlighet och detta förtroende har kommit mig till del mer och mer för varje år, som gått.

Jag önskar Eder alla en god och lycklig sommar. Farväl, mina herrar!

Detta tal besvarades av herr **Lindhagen** i följande ordalag: Herr talman! Enligt en gammal god tradition bör ett riksmötes sista ord vara en hyllning och en avskedshälsning ifrån kamrarnes menige till deras talmän. Det är således icke fråga om någon decharge, vilken grundlagen ju på förhand redan givit, utan fastmera om en hjärtats naturliga utlösning till den, som burit förhandlingarnas tunga.

Till detta skulle jag vilja foga också ett uttryck av medkänsla, ja, varför icke av skuldkänsla, till den man, på vilken vilat det ansvarsfulla uppdraget att komma till rätta med vårt myckna talande och våra otaliga skilda meningar.

Mitt skuldregister åtminstone är nattsvart, och jag förstår, att vår förtroendemans tålmod ofta kan sättas på hårda prov. Detta desto mera, som Ni, herr talman, besitter den lyckliga oförmågan att kunna helt nedsjunka till en harmlös förrättningsman. Med Edert ännu i ålderns dagar unga och livliga sinne känna vi med välbehag, att det är en människa, som presiderar över oss. Och det tages icke illa upp, utan det snarare lysar upp i salen, när understundom en lätt molnstad av

egna meningar svävar över Eder ordgivning och Eder fasta klubbas obevekliga utslag.

Vi hoppas nu, att nordens korta, trolska vår skall skänka Eder nya krafter och vederkvickelse i sinnet.

Med tack således för den gångna riksdagen hängiva vi oss åt den förvissningen att nästa gång fortfarande komma i åtnjutande av den förnäma skicklighet, med vilken Ni utövar Edert för oss alla osvikligt välvilliga talmanskap.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 11,52 f. m.

In fidem
G. H. Berggren.
